

DOI 10.31909/26168774.2023-(61)-8
УДК (327.7:355.01(477+498))

**ACTIVITIES OF THE UNION OF UKRAINIANS IN ROMANIA IN THE CONTEXT OF
FULL-SCALE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR**

**ДІЯЛЬНІСТЬ СОЮЗУ УКРАЇНЦІВ РУМУНІЇ В КОНТЕКСТІ
ПОВНОМАСШТАБНОЇ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ**

Vira Tserkovna

кандидат історичних наук, доцент

E-mail: viratserkovna@gmail.com

ORCID: 0000-0003-3245-1597

Research ID: AAB-8971-2021

Ізмаїльський державний гуманітарний
університет, Україна

Vira Tserkovna

PhD of Historical Science, Associate Professor

E-mail: viratserkovna@gmail.com

ORCID: 0000-0003-3245-1597

Research ID: AAB-8971-2021

Izmil State University of Humanities,
Ukraine

ABSTRACT

In the conditions of a full-scale Russian-Ukrainian war, the issues of preserving its own national identity, finding ways to integrate Ukrainian society and resisting Russian military aggression and information warfare has become extremely sensitive for Ukraine. An important role in these processes is played by Ukrainians all over the world, whose unity is the key to the further consolidation of the Ukrainian nation, development of Ukrainian statehood and effective counteraction to anti-Ukrainian propaganda coming from the Russian Federation. A special role in these processes is played by the Ukrainian diaspora in Romania, in particular by the public organization Union of Ukrainians in Romania (SUR). The study is devoted to the analysis of the activities of the SUR in the context of the full-scale Russian-Ukrainian war. Helping Ukraine and Ukrainian citizens who remained in Ukraine or decided to seek asylum in other countries became the priority task of the Union's activity in modern conditions. In close cooperation with the Romanian state, together with all county branches and local organizations, SUR carries out its work in the following areas: consulting assistance, legal, psychological and translation support, housing search, humanitarian assistance for Ukrainian refugees in Romania, collection and transportation of humanitarian aid to Ukraine, assistance in further education for pupils and students from Ukraine, their integration into communities or school institutions, adaptation to the education system of Romania, cultural and sports events. In addition, the Union continues to fulfill its statutory obligations with the aim of protecting and preserving the ethnic, linguistic, cultural and religious identity of ethnic Ukrainians, reviving and forming national consciousness, protecting individual and collective rights of members of the organization and strengthening Romanian-Ukrainian cooperation.

Key words: *Ukraine, Romania, Union of Ukrainians in Romania, Ukrainian national minority, national identity, humanitarian aid.*

Постановка проблеми. В умовах сучасних глобалізаційних процесів та повномасштабної російсько-української війни перед Україною надзвичайно гостро постало питання збереження власної національної ідентичності, пошуку шляхів інтеграції українського суспільства, протистояння російській військовій агресії та інформаційній війні. Важливу роль в утвердженні України як серйозного суб'єкта міжнародних відносин відіграє світове українство, згуртування якого є запорукою подальшої консолідації української нації, розбудови української державності та ефективної протидії антиукраїнській пропаганді, що лунає з боку Російської Федерації. Особливу роль у цих процесах відіграє українська діаспора в Румунії. Необхідність дослідження посталих

питань актуалізується новими викликами в умовах війни, а також існуванням спільного історичного минулого України і Румунії, чисельними меншинами у прикордонних регіонах обох держав, значним досвідом співробітництва між двома державами у політичній, економічній та культурно-гуманітарній сферах. Багатогранну роботу щодо консолідації українців Румунії, збереження їх національної ідентичності здійснює громадська організація Союз українців Румунії (СУР).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різноманітні процеси в середовищі української громади в Румунії у вітчизняній історіографії розглядали Л. Горват (2010), П. Леню (2010), Т. Рендюк (2010; 2011; 2019), О. Кривцова & Т. Халавка (2014) та інші. Різним аспектам становлення і діяльності Союзу українців Румунії присвячена низка робіт Ю. Волощук (2014; 2015; 2016). Проте потребує аналізу сучасний стан української національної меншини в Румунії та діяльність СУР під час повномасштабного вторгнення РФ на територію України, що і зумовлює вибір теми дослідження.

Метою статті є розгляд діяльності Союзу українців Румунії в контексті повномасштабної російсько-української війни.

Виклад основного матеріалу. Українська громада Румунії, за попередніми даними останнього перепису населення Румунії (2022), посідає третє місце за чисельністю після угорської спільноти (1,02 млн осіб, 6,0 % від загальної кількості населення країни) та ромської (569,5 тис. осіб, 3,4 %) і нараховує 45,8 тис. осіб (0,27 %), в той же час українську як рідну мову вказали лише 0,2% від загальної кількості постійного населення, що брало участь в опитуванні (Adeverul, 2022, 7 березня 2023). Варто зазначити, що це на 5,1 тис. осіб менше, ніж за переписом 2011 р., коли етнічних українців налічувалося 50,9 тис. осіб і це було на 14,5 тис. осіб менше, ніж за переписом 1992 р. (Institutul Național de Statistică din România). На думку більшості вітчизняних дослідників української діаспори в Румунії, це свідчить про сталу тенденцію асиміляції та румунізації українців. Після повномасштабного вторгнення Росії в Україну до Румунії виїхало 1,7 млн. осіб (1,4 млн. повернулися) (Укрінформ, 2023, січень 5). Незважаючи на те, що подібні відомості змінюються щотижня, оскільки залежать від багатьох чинників як в Україні, так і в Румунії, можемо припустити, що певна частина українців залишиться в Румунії і чисельність української громади зросте. Сьогодні українці компактно мешкають у чотирьох історичних регіонах Румунії: Марморощині (сучасні повіти Марамуреш і Сату-Маре), Банаті (сучасні повіти Тимішоара, Арад та Караш-Северін), Південній Буковині (сучасний повіт Сучава та частина повіту Ботошани), Добруджі (сучасний повіт Тульча) (Rezultatele finale ale Recensământului din 2011: Tab. 1.).

Етнічні українці представлені парламентською організацією Союз українців Румунії, яка входить до Ради Національних Меншин Румунії і своїми часописами – до Товариства Преси Національних Меншин Румунії, є членом Світового Конгресу Українців, Європейського Конгресу Українців, Української Всесвітньої Координаційної Ради, Товариства зв'язків з українцями за межами України. Основною метою Союзу українців Румунії є діяльність, спрямована на захист і збереження етнічної, мовної, культурної та релігійної самобутності етнічних українців, відродження і формування національної свідомості, захист індивідуальних й колективних прав членів організації та зміцнення румунсько-українського співробітництва (Волощук, 2016: 54). Згідно з Конституцією Румунії і положеннями виборчих законів Румунії, СУР прирівнюється до політичних партій та організацій, проте на виборах не набирає достатньої кількості голосів для проходження в Парламент і має право бути автоматично представлена в парламенті щонайменше одним депутатом, як і кожна з 19 національних меншин Румунії. Українську громаду в Палаті депутатів представляє голова Союзу Українців Румунії М.-М. Петрецький.

СУР організований в осередки і крайові союзи. Найвищим керівним органом об'єднання є з'їзд, який скликається раз на чотири роки. Між з'їздами діяльністю Союзу керує Рада СУР, а у період між засіданнями Ради керівним органом є Виконавча Президія.

У своїй діяльності, на думку вітчизняної дослідниці Ю. Волощук, ця «молода» організація, порівняно з організаціями інших меншин, не зважаючи на існуючі проблеми, дотримується принципу демократизму і виконує свої Статутні зобов'язання перед українською общиною (Волощук, 2016: 54).

Союзом українців Румунії за весь період його існування було зроблено чимало для відстоювання соціально-політичних прав української національної меншини, залучення її до політичної активності, збереження й примноження національних традицій, розвитку освіти і культури українців, зміцнення зв'язків українців Румунії з Україною. Особливо активізувалася робота цієї організації з початком повномасштабної російсько-української війни.

У лютому 2022 р. уряд і народ Румунії підтвердив солідарність з Україною і засудив агресивне вторгнення Росії. Як відомо, вже 28 лютого 2022 р. Палата депутатів і Сенат Румунії одноголосно затвердили Декларацію про підтримку суверенітету й територіальної цілісності України. Цю заяву в прямому ефірі з осередку Союзу українців Румунії в Сігету Мармаціей зачитав депутат Румунського Парламенту від української меншини, голова СУР М.-М. Петрецький (NotNews.ro, 2022, лютий 28). Також було схвалено заснування фонду «За мир в Україні та солідарність з українським народом» з метою надання гуманітарної підтримки громадянам України в постраждалих від війни регіонах, до якого можуть робити внески етнічні українці Румунії та закордоння (Український вісник, 2022, 5-6: 2). На сайті СУР оприлюднено звіт про допомогу українським біженцям на території Румунії від початку російсько-української війни. Зазначається, що, починаючи з 24 лютого 2022 р., до моменту публікації звіту в Румунію в'їхало 1 019 292 громадянина України, наприклад, тільки 24 лютого 2022 р. впродовж доби кордон перетнули 8 337 українців. Близько 80 000 українців залишилося в країні. За даними Генеральної інспекції з питань імміграції, до 29 квітня 2022 р. було видано 12 000 дозволів на проживання українцям, які отримали тимчасовий захист; було зареєстровано 4345 заяв громадян України про надання притулку. Згідно з даними Національної агенції зайнятості (НАЗ), в Румунії було працевлаштовано 421 громадянина України із 702 громадян України, які подали заяви до НАЗ (СУР, Звіт про діяльність Союзу українців Румунії (2022). На кінець березня 2023 р. вже 4402 громадянина України звернулися з проханням про надання притулку (Inspectoratul General pentru Imigrări, 2023, martie 28), а на початку квітня було працевлаштовано 846 осіб із 1810 громадян, які зареєстровані в НАЗ (Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă, 2023, aprilie 5). Як бачимо, ці дані перебувають у безперервній динаміці з огляду на те, що російська агресія на суверенній території України не закінчилася. СУР, тісно співпрацюючи з Румунською державою, разом з усіма повітовими філіями та місцевими організаціями надавав і дотепер надає допомогу Україні й громадянам України, які залишилися в Україні або зі зрозумілих причин вирішили шукати притулку в інших країнах. Це стало пріоритетним напрямом діяльності Союзу.

Союз українців Румунії мобілізував своїх членів для закупівлі та/або збору продуктів харчування для відправки в Україну з метою забезпечення центрів для біженців, які прихистили переселенців із зон бойових дій, централізував наявні житлові приміщення для розміщення максимальної кількості українських біженців та допомагав їх транспортуванням. Філії СУР надали свої приміщення для розміщення близько 3000 біженців, яких було забезпечено необхідними продуктами харчування, теплом, гарячою водою, Інтернетом, медичним обслуговуванням, безкоштовним внутрішнім та закордонним транспортуванням. Десятки тисяч біженців були розміщені в оселях приватних осіб, у більшості випадків у членів Союзу українців Румунії, у різних пансіонатах, готелях, гуртожитках тощо. Мікроавтобуси та автомобілі, якими були забезпечені філії, а також власні автомобілі членів Союзу використовувалися для перевезення біженців до аеропорту, вокзалу, Посольства, медичних закладів та інших потреб українців, понад 2300 осіб було перевезено в Європу, надана допомога у перевезенні 1000 дітей-сиріт з України в

Туреччину. Біженцям з України надавалася фінансова допомога у придбанні квитків на потяги, літаки та автобуси із відкритого фонду пожертв для біженців (Український вісник, 2022, 13-14: 5).

З перших днів війни важливим напрямом роботи СУР стала перекладацька робота. Союз мобілізував і координував роботу близько 2100 волонтерів, які постійно перебували на всіх митних пунктах, працюючи у три зміни, вони не лише надавали гуманітарну допомогу, а й забезпечували переклад для українських біженців. Також члени СУР забезпечували переклад офіційних документів (документів про цивільний стан, різноманітних декларацій, довіреностей тощо) як простими, так і авторизованими перекладачами та нотаріусами для медичних закладів, Головного управління соціальної допомоги та захисту дітей (ГУСДЗД) та інших державних і приватних організацій.

СУР разом з партнерами організував та координував збір і транспортування гуманітарних вантажів в Україну. З початку війни в Україну було доставлено понад 220 колон вантажівок, ваговозів і мікроавтобусів з гуманітарною допомогою, зібраних та організованих Союзом українців Румунії, понад 4000 тон гуманітарної допомоги (продукти харчування, гігієнічні й миючі засоби, одяг, іграшки, ліки, генератори, спальні мішки, матраци, акумулятори тощо) для постраждалих від війни громадян України було перевезено автомобілями членів СУР або волонтерів і жертводавців та передано представникам місцевої влади західних областей України. Так, у листопаді 2022 р. Івано-Франківщина отримала від СУР одинадцять генераторів різної потужності (Голос України, 2022, листопад 22). В усіх осередках СУР були організовані центри пожертв для збору продуктів харчування довгострокового зберігання, одягу, ліків, засобів особистої гігієни тощо.

Зважаючи на те, що серед людей, які втекли від війни, було багато учнів і студентів, Союз вживав відповідних заходів для продовження їх освіти, інтеграції в громади чи шкільні заклади, адаптації до нової для них системи освіти Румунії. З цією метою для українських біженців відкривалися курси румунської та англійської мов; у партнерстві з Румунським телебаченням була започаткована програма Телешкола, яка містила уроки румунської мови, що почали транслюватися щоп'ятниці з 6 травня 2022 р. на каналі TVR2. У травні 2022 р. очільник СУР М.-М. Петрецький звернувся до міністра освіти з проханням уточнити процедуру, за якою молоді біженці з України можуть отримати доступ до наступного циклу освіти та критерії вступу до закладів загальної середньої освіти для українських учнів-біженців, які навчаються в школах Румунії. Міністерство освіти Румунії у відповіді на депутатський запит повідомило, що розробляються невідкладні законодавчі зміни для уточнення «всіх методичних аспектів щодо навчання всіх учнів та студентів із зони збройного конфлікту в Україні, які в'їжджають на територію Румунії, отже, й тих, хто хоче продовжити навчання у музичному училищі або середній школі художнього профілю» (СУР, 2022, травень 26).

Керівництво СУР, усвідомлюючи, яких травм зазнали більшість із тих людей, хто знайшов притулок у Румунії, вважало за доцільне організувати консультаційні та посередницькі послуги громадянам України для сприяння швидшій адаптації до нової спільноти, а також полегшення травм, спричинених війною. Наприклад, здійснювалося консультування українців, які потрапили в ДТП, надавалися посередницькі послуги при працевлаштуванні та професійній підготовці. Керівництво СУР для українців, які вирішили оселитися в Румунії, створило для початку 10 робочих місць у Союзі, сприяв працевлаштуванню 65 українських біженців у різних сферах діяльності. У розпорядження представників Консульства України були виділені осередки СУР у повітах Марамуреш, Сучава, Тіміш та Тулча для надання гуманітарної допомоги та української дипломатичної місії (Український вісник, 2022, 13-14: 6).

Для безпечного переходу українців у Румунію та надання продуктів і послуг найвищої якості Союз налагодив партнерські відносини з різними державними та приватними

установами і організаціями, наприклад, з Національною асоціацією захисту споживача та просування програм і стратегій в Румунії (InfoCons), Національною агенцією протидії торгівлі людьми у сфері захисту, підтримки та зміцнення спроможності жертв діяти, особливо жінок та дітей. Надзвичайно важливою і корисною є співпраця СУР з повітовими лікарнями, дорожньою та прикордонною поліцією, меріями, повітовими шкільними інспекторатами, Червоним хрестом, інспекторатами з надзвичайних ситуацій, Посольством України, повітовими радами, префектурами, жандармерією, Генеральним управлінням соціальної допомоги та захисту дітей, Митрополією, Українським православним вікаріатом та організаціями інших конфесій, ресторанами, університетами. Підготовка технічних інформаційних бюлетенів та повідомлень для біженців, новин про взаємовідносини між Румунією та Україною здійснювалися СУР у партнерстві з Румунським телебаченням, Радіо Румунія-Інтернаціонал, місцевими радіостанціями різних міст Румунії (СУР, Звіт про діяльність Союзу українців Румунії (2022)). Це далеко не повний перелік інституцій і установ, які спільно з Союзом надавали і надають щоденно фінансову, психологічну та консультативну допомогу громадянам України в умовах повномасштабної війни.

Крім того, щоб створити атмосферу спокою, полегшити тугу українських біженців за батьківщиною, Союз організує культурні й спортивні заходи, серед яких відвідування музеїв, гуманітарні й благодійні концерти, зустрічі тощо. Члени Союзу українців Румунії разом з різними товариствами і фундаціями влаштували низку авторизованих мітингів-протестів: «STOP PUTIN – STOP WAR», «Підтримуємо свободу та демократію в Україні!», «За мир в Україні» (СУР, Звіт про діяльність Союзу українців Румунії (2022)).

27 лютого 2023 р. Палата депутатів та Сенату Румунії провели спільне засідання з нагоди річниці повномасштабного російського вторгнення в Україну та на знак твердої підтримки українського народу. З промовою від імені фракції національних меншин у Палаті депутатів виступив очільник СУР М.-М. Петрецький, який засудив божевільне рішення московського режиму розв'язати повномасштабну війну проти суверенної та незалежної держави – України. Він наголосив, що румунське суспільство, незалежно від етнічної приналежності, віросповідання чи регіону проживання, продемонструвало безпрецедентну солідарність з Україною та з українськими біженцями, які знайшли прихисток у Румунії. Водночас М.-М. Петрецький підкреслив, що в сучасних умовах ми мусимо й надалі вживати спільних і рішучих зусиль як на національному, так на міжнародному рівнях, і залишатися єдиними у твердій відданості європейським цінностям, за які український народ сьогодні платить кров'ю (СУР, 2023, березень 2).

Спільно з парламентською фракцією національних меншин у Палаті депутатів та «Центром політичних нарративів демократії» (Чернівці, Україна) СУР 28 лютого 2023 р. провів круглий стіл «Рік війни в Україні: початки, еволюція та перспективи», до якого долучилися парламентарі, речники центральних (Уряду, Міністерства зовнішніх справ, Міністерства внутрішніх справ, Міністерства розвитку, Міністерства інвестицій та європейських проєктів, Департаменту міжнародних відносин) та місцевих органів виконавчої влади, Посол України в Румунії, представники Суспільного телебачення і радіо, Національної агенції з питань протидії торгівлі людьми, академічної спільноти, бізнес-середовища та громадянського суспільства з Румунії та України. Обговорення проблем розпочалося з виступу голови СУР М.-М. Петрецького, який як і всі румунські учасники, засудив незаконну, невинуватену та неспровоковану повномасштабну збройну агресію Росії проти України й висловив повну солідарність і непохитну підтримку Румунією України та українського народу доти, доки буде потрібно. Вони також високо оцінили мужність та рішучість українських військових, які стали символом боротьби за свободу й демократичне майбутнє й ціною власного життя захищають Україну і всю Європу. Українські гості розповіли про складну ситуацію, в якій перебуває Україна після 12 місяців повномасштабної війни і висловили вдячність за гуманітарну допомогу, надану Румунією упродовж минулого року, за теплий прийом українських біженців, які були змушені

покинути свої домівки через війну (Вільне слово, 2023, 5-6: 15). На річницю повномасштабного вторгнення в Україну російських військ у всіх повітах Румунії, де проживають етнічні українці, філії СУР спільно з місцевими органами влади організували релігійні церемонії та спеціальні заходи, на яких були присутні українські біженці, усі учасники висловлювали свою солідарність з українським народом, співчуття та вдячність героям, які віддали своє життя за свободу та суверенітет України (СУР, 2023, березень 3).

Незважаючи на значний обсяг роботи, спрямованої на гуманітарну й фінансову підтримку українських громадян, які знайшли притулок у Румунії, СУР продовжує свою діяльність згідно зі Статутом з метою збереження національної ідентичності українців Румунії. Важливим чинником збереження етнонаціональної ідентичності української спільноти є підтримка і розвиток українських закладів освіти, збереження й розвиток української мови, вдосконалення якості й умов навчання рідною мовою. Велике значення у цьому контексті має депутатська діяльність голови Союзу М.-М. Петрецького, співпраця з органами місцевої і вищої влади.

Так, у березні 2022 р. голова СУР провів робочу зустріч з держсекретарем Міністерства національної освіти Румунії К. Жолтаном, відповідальним за освіту мовами національних меншин. Предметом обговорення стали не лише проблеми, виявлені Союзом, а також ті, з якими стикаються учні-біженці з України. М.-М. Петрецький представив варіанти того, як можна допомогти дітям продовжити навчання в оптимальних умовах та висловив готовність надати Міністерству національної освіти наявні освітні ресурси, які має спілка і якими вже користуються українські діти, розташовані в приміщеннях СУР (СУР, 2022, березень 26).

Під час візиту делегації Верховної Ради України до Бухареста у травні 2022 р. відбулася робоча зустріч членів парламентської групи дружби з Україною парламенту Румунії, до якої входить депутат М.-М. Петрецький. У своєму виступі він наголосив на необхідності активізації діалогу на двосторонньому парламентському рівні та використанні його для зміцнення співробітництва між двома сусідніми державами. Українські парламентарі подякували румунській стороні за надану підтримку й допомогу (СУР, 2022, травень 16).

Особливу увагу питанням освіти українською мовою в Румунії, зокрема проблеми інтеграції українських дітей до румунських державних навчальних закладів, було приділено під час робочої зустрічі М.-М. Петрецького з державним радником із зовнішньої політики, безпеки та стратегічних справ прем'єр-міністра Румунії Ю. Кіфу. Голова СУР, відзначаючи плідну співпрацю між Союзом та місцевими органами державної влади, порушив гострі питання щодо взаємодії парламенту та уряду, відсутність прозорості та невизначеність деяких інфраструктурних проєктів, поданих населеними пунктами, в яких більшість складають українці, гострого дефіциту сімейних лікарів у сільській місцевості, особливо в дельті Дунаю та в ізольованих гірських районах і висловив надію на їх вирішення (СУР, 2022, червень 10).

Питання, пов'язані з проблемами освіти українською рідною мовою, заходи шкільних інспекторів української мови з метою інтеграції учнів-біженців, які бажають продовжити навчання, були предметом обговорення на початку вересня 2022 р. депутата М.-М. Петрецького разом із членами Президії СУР та адміністративного відділу на засіданні Комісії освіти і науки в Сату-Маре. Представники СУР підтвердили свою відкритість і готовність підтримувати навчання українською рідною мовою і громадян Румунії, і учнів-біженців, і біженців-дорослих (СУР, 2022, вересень 4).

Традиційними в Румунії стали заходи щодо відзначення Дня української мови. З цієї нагоди очільник СУР наголосив: «Майже одностайне прийняття Парламентом Румунії нормативно-правового акту про встановлення Дня української мови є ще одним доказом визнання ролі національних меншин у Румунії, а в даному випадку – української спільноти, яка є третьою за чисельністю етнічною меншиною в Румунії і яка разом з румунською

меншиною в Україні слугує містком між румунським та українським народами» (СУР, 2022, листопад 10). Також до цієї події СУР організував масштабну міжнародну конференцію, в якій взяли участь гості з семи країн: Бельгії, Канади, Чехії, Румунії, Словаччини, України та Угорщини. Учасники конференції обговорювали актуальні питання, пов'язані з різними аспектами підтримки й допомоги Україні в контексті російської військової агресії та сприяння розвитку української мови (Вільне слово, 2023, 1-2: 7).

Не залишився Союз українців Румунії осторонь вшанування жертв Голодомору 1932-1933 рр. в Україні. Ще у жовтні 2022 р. М.-М. Петрецький вніс до парламенту Румунії проєкт політичної Декларації у зв'язку з 90-ми роковинами Голодомору 1932-1933 рр. в Україні та наголосив, що її прийняття стане сильним сигналом підтримки та солідарності Румунії з українським народом, а також природним жестом вшанування пам'яті мільйонів невинних життів, жорстоко забраних у той період. Ця Декларація була ухвалена у листопаді 2022 р. на спільному засіданні Сенату та Палати депутатів Румунії (Portal legislativ, 2022, листопад 22). Усі філії СУР у співпраці з органами місцевого самоврядування організували пам'ятні заходи з нагоди 90-х роковин великої трагедії українців, спричиненої конфіскацією всіх запасів зерна та основних продуктів харчування.

З метою сприяння розвитку української освіти, науки, мови та культури в Україні та у країнах, де проживають представники української меншини за кордоном, Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою Національного університету «Львівська політехніка» і Союз українців Румунії у листопаді 2022 р. уклали угоду про освітнє, наукове, культурне та економічне партнерство. Угода передбачає спільний розвиток інноваційного потенціалу сторін, співпрацю з акцентом на збереженні традицій українців Румунії, задоволенні та захисті законних національно-культурних, інформаційних, творчих, наукових і соціальних інтересів (Укрінформ, 2022, листопад 16).

Як представник української громади в Палаті депутатів М.-М. Петрецький з нагоди Міжнародного дня рідної мови у лютому 2023 р. з трибуни Парламенту наголосив, що рідна мова є однією з центральних опор кожного народу й відіграє визначальну роль у збереженні та просуванні соціальних і культурних цінностей. Він нагадав, що Румунія стала першою державою, яка ратифікувала Рамкову конвенцію про захист національних меншин. Представник українців у Палаті депутатів зазначив, що діяльність Союзу українців Румунії має фундаментальне значення для популяризації та збереження мови як важливого елемента ідентичності української громади в Румунії з метою запобігання будь-яким спробам «недобросовісного використання мовного фактору і перетворення його на інструмент суспільного розколу» (СУР, 2022, лютий 21).

Важливе значення для діяльності СУР має співпраця з органами державної влади. Прикладом такої взаємодії може бути робоча зустріч Прем'єр-міністра Румунії Н. Чуке та Генерального секретаря уряду М. Някшу з членами парламентської фракції національних меншин, яка відбулася у березні 2023 р. у Бухаресті. На порядку денному серед інших стояло також питання про фінансування організацій національних меншин, міжетнічних проєктів і програм. Голова виконавчої влади та Генеральний секретар уряду зазначили, що проєкт нормативного акту про фінансування діяльності організацій національних меншин буде розглядатися на наступному засіданні Уряду (Guvernul României, 2023, martie 13). У своєму виступі М.-М. Петрецький зробив акцент на тих проблемах, з якими стикаються українці в Румунії, особливо щодо освіти рідною мовою. Крім того, він нагадав про проєкт рішення Уряду, направлений на міжвідомче погодження, щодо нормативно-правового акту про правовий статус будівлі Педагогічного лицю імені Тараса Шевченка в м. Сігеу-Мармаціей (СУР, 2023, березень 13).

Союз докладає значних зусиль щодо створення якісних умов для вивчення учнями української громади рідної мови. Так, кабінет, обладнаний інтерактивними дошками, ноутбуками та сучасними аудіовідеопристроями, було урочисто відкрито на початку

березня 2023 р. для учнів, які вивчають українську мову в теоретичному ліцеї ім. Ю. Гашдеу в Лугожі. З метою стимулювання успішності навчання М.-М. Петрецький у березні 2023 р. виступив із законодавчою ініціативою подвоїти неоподатковувану суму у 600 леїв, яку можуть отримати у вигляді премії учні чи студенти за участь в олімпіадах та шкільних/університетських конкурсах, що, на його думку, стане додатковою мотивацією для учнів, студентів і педагогів (СУР, 2023, березень 27).

Згуртуванню українців Румунії і збереженню їх етнічної, мовної, культурної та релігійної самобутності сприяють періодичні видання та видавнича діяльність Союзу. Під його егідою щомісяця виходять друком шість часописів: «Вільне слово» «Український вісник», «Наш голос» і «Дзвоник» (українською мовою), «Український вісник» (румунською мовою), «Українські відлуння» (румунською та українською мовами), «Український вісник» (румунською мовою). У липні 2022 р. Союз почав видавати новий дитячий журнал «Бджілка» українською мовою, адресований як дітям віком від 3 до 6 років, так і батькам та педагогам (СУР, 2022, липень 8). Незважаючи на те, що українська преса в Румунії у новітній період багато уваги приділяє питанням української ідентичності, дослідники А. Шейчук, Т. Рендюк, Ю. Бідзіля відзначали відсутність критичних публікацій на гострі політичні теми, зауважували, що періодичність і форма репрезентації матеріалів не завжди задовольняють читацький попит (Бідзіля, 2019: 163)

Крім періодичних видань, друкуються твори українських письменників Румунії. Комісія з питань культури Союзу у січні 2023 р. провела в Бухаресті культурний захід, головною метою якого стала популяризація видавничої діяльності. Були представлені щомісячні часописи та книги: «Ворог мого ворога» – четвертий роман тетралогії «Свято» К. Ірода, збірка повістей для дітей «Кочовиколандія» та п'єса «Лист з Африки», а також «Concepția despre lume a poporului ucrainean. Schiță de mitologie ucraineană» («Світогляд українського народу. Ескіз української міфології») І. Нечуя-Левицького та четвертий роман М. Хомича «Час» румунською мовою. Голова Бухарестської філії СУР письменник М. Трайста зазначив, що він завершує переклад книги Ю. Андруховича «Радіо Ніч», готова до друку збірка його поезій румунською мовою «Ora șele fac jură mânt în ploaie» («Міста присягають у дощі»), він продовжує працювати над романом про життя українського села у післяреволюційний період, вже у друці знаходиться переклад книги О. Гавроша «Князь Корятович (Легенда Мукачівського Замку)» (Штірбець, 2023: 6). Члени СУР взяли участь у підготовці до друку першого номера унікального журналу етнічних спільнот в Яссах «Етнічна симфонія», презентація якого відбулася 19 січня 2023 р., що є свідченням культурної взаємодії різних національних громад в Яссах: вірмен, євреїв, греків, поляків, росіян-липован, українців, ромів, представників мусульманської громади (СУР, 2023, січень 25).

Діяльність СУР у сучасних умовах спрямована також на зміцнення румунсько-українських економічних відносин, поглиблення транскордонного співробітництва. У листопаді 2022 р. відбулася робоча поїздка проводу СУР до Чернівецької області України. Під час офіційної зустрічі з представниками Чернівецької обласної влади обговорювалися питання щодо відновлення України після перемоги, розвитку культурних та економічних зв'язків між прикордонними регіонами Румунії та України. За результатами переговорів було підписано протокол про співпрацю між СУР та Чернівецькою торгово-промисловою палатою, який, зокрема, передбачає взаємодію сторін у розвитку торгово-економічних зв'язків між представниками ділового середовища України та Румунії, заохочення взаємовигідного інвестиційного співробітництва, сприяння в налагодженні економічних та культурних контактів між українськими громадами Румунії та територіальними громадами Чернівецької області, підтримку культурних та освітніх заходів українців Румунії (СУР, 2022, листопад 6).

Як депутат М.-М. Петрецький у лютому 2023 р. брав участь у відкритті Програми транскордонної співпраці Interreg NEXT Румунія – Україна 2021-2027, організованій

Міністерством розвитку, громадських робіт та адміністрації Румунії. У своєму виступі він наголосив на необхідності оптимізації освоєння коштів з європейських фондів для розвитку громад у прикордонних регіонах Румунії та України. Бюджет Програми Interreg NEXТ складає 54 млн євро безповоротних коштів, до яких буде долучено національний внесок. Програма спрямована на розвиток повітів Сату-Маре, Марамуреш, Сучава, Ботошані, Тульча (Румунія) і Закарпатської, Івано-Франківської, Чернівецької та Одеської областей (Україна) (Ministerul dezvoltării, lucrărilor publice și administrației România. 2023, februarie 7).

За ініціативи Союзу українців Румунії та Чернівецької торгово-промислової палати 16 березня 2023 р. у Чернівцях (Україна) відбувся бізнес-форум на тему «Можливості реалізації ділового потенціалу Чернівецької області та співпраці в питаннях просування продукції місцевих виробників на румунський ринок», в якому взяли участь представники бізнес-середовища Румунії та України. Він мав на меті активізацію ділових контактів між представниками українського та румунського бізнесу в умовах російської військової агресії проти України. В результаті проведених переговорів переважна більшість українських фірм та компаній встановили перспективні контакти з потенційними румунськими партнерами або домовились про подальшу співпрацю. На рівні керівництва області та Союзу було досягнуто домовленості щодо проведення через два місяці в Чернівцях потужного українсько-румунського економічного форуму. СУР і надалі планує проводити періодичні зустрічі для активізації транскордонної співпраці (Чернівецька торгово-промислова палата, 2023, березень 17).

Традиційним напрямом діяльності СУР залишається відродження культурно-освітнього життя як головного чинника збереження національної ідентичності українців. Це відбувається у формі фестивалів і конкурсів української пісні, танцю, поезії, національних звичаїв та обрядів. Так, у 2022 р. комісією з питань культури та різними філіями СУР були проведені: VI-й Фестиваль української релігійної пісні та поезії «Покрий нас чесним Твоїм Покровом, Пречиста Богородице», Караван українського фольклору, V-й Національний фестиваль-конкурс «Юні українські таланти Румунії», виставка «Кольори ліжника», Конкурс юних виконавців «Я люблю українську пісню», Свято української весільної пісні, Фестиваль української традиційної пісні «Червона ружа трояка». У січні 2023 р. відбувся організований Союзом у партнерстві з Українським Православним Вікаріатом Румунії XXX-й Міжнародний фестиваль українських колядок, традицій та зимових звичаїв українців у Сігету-Мармаціей, у якому взяли участь понад 30 гуртів, близько 700 колядників з усіх повітів, де мешкають етнічні українці, а також колядники-переселенці, які знайшли тимчасовий прихисток у Румунії (СУР, 2023, січень 20). Традиційним також став «Конкурс декламування української поезії», 23-й національний етап якого організувала 11 лютого 2023 р. Марамуреська філія Союзу (СУР, 2023, лютий 15).

Важливим у діяльності СУР є підтримання зацікавленості громади українською історією, літературою і поезією, проведення різних заходів, присвячених вшануванню пам'яті відомих історичних діячів, письменників і поетів, митців, діячів культури, відкриття пам'ятників, музеїв, меморіальних дощок. Наприклад, у 2022-2023 рр. різними філіями СУР були організовані й проведені науково-культурні заходи, творчі вечори, присвячені видатним діячам культури: Ю. Яновському, М. Кулішу, М. Лисенку, Б. Лепкому, Є. Гребінці, М. Костомарову, Г. Сковороді, І. Франку, О. Кобилянській, І. Мазепі, вшануванню пам'яті народного поета України Т. Шевченка, українських діячів культури Буковини, бухарестських українських письменників під назвою «Я на сторожі коло їх поставлю слово» та багатьох інших, серед яких проект «Українські впливи на особистість Міхая Емінеску», відзначення ювілею українського поета в Румунії К. Ірода.

Союз українців Румунії з метою популяризації та розвитку культурної спадщини обох народів, зміцнення культурних і наукових відносин між двома країнами продовжує активно співпрацювати з навчальними закладами Румунії і України, наприклад, з університетами

ім. Бабеша-Бойоя (Клуж-Напока, Румунія), «Штефан чел Маре» (Сучава, Румунія), «Нижній Дунай» (Галац, Румунія), Національним коледжем ім. Міхая Емінеску (Сучава, Румунія), Одеським національним університетом імені І. Мечникова, Національним університетом «Львівська політехніка» (Україна), Педагогічним коледжем Національного державного університету ім. Ю. Федьковича (Чернівці, Україна), «Інститутом модернізації змісту освіти» (Чернівці, Україна). Наприклад, у листопаді 2022 р. Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою Національного університету «Львівська політехніка» (Україна) та Союз українців Румунії підписали угоду про освітнє, наукове, культурне та економічне партнерство, яка передбачає сприяння розвитку української освіти, науки, мови та культури в Україні й у країнах, де проживають представники української громади (СУР, 2022, листопад 15). Сучавська філія СУР приєдналася до Міжнародного освітнього проекту «Сьогодні – студенти, завтра – викладачі», започаткованого п'ять років тому Національним коледжем ім. Міхая Емінеску (Сучава, Румунія) спільно з Педагогічним коледжем Національного державного університету ім. Ю. Федьковича (Чернівці, Україна) з метою розвитку психолого-педагогічних навичок виразності та ефективної дидактичної поведінки старшокласників. У грудні 2022 р. у місті Сучава (Румунія) в присутності української делегації Угода про партнерство була поновлена, а голова Сучавської філії СУР І. Сачук підкреслив, що Союз відкритий до навчання українською рідною мовою та підтримує будь-які ініціативи у цьому напрямі (Мартіняк, 2023: 15).

Зусиллями Сучавського університету «Штефан чел Маре» (Румунія), Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» (Чернівці, Україна) та закладу «Міський центр професійного розвитку педагогічних працівників» Чернівецької міської ради у лютому 2023 р. було проведено транскордонний круглий стіл «На перетині цивілізацій, мов, культури: Ольга Кобилянська і мова материнська». Захід поєднав у собі дві важливі події: міжнародне свято рідної мови та ювілей буковинської письменниці Ольги Кобилянської, 160 років від дня народження якої виповнюється у 2023 р. (Управління освіти Чернівецької міської ради, 2023, лютий 23).

24 березня 2023 р. на запрошення Транскордонного факультету Університету «Нижній Дунай» у Галаці (Румунія) голова СУР М.-М. Петрецький взяв участь в урочистому відкритті Румунсько-українського культурного центру, яке відбулося в рамках міжуніверситетського семінару Румунія-Республіка Молдова-Україна. Очільник Союзу наголосив на важливості створення цього центру для зміцнення культурних і наукових зв'язків між двома країнами для забезпечення ефективної співпраці та розвитку румунсько-українських двосторонніх відносин (СУР, 2023, березень 27).

Культурне спрямування діяльності СУР тісно переплітається з відзначенням важливих історичних дат України і Румунії. Виявом політичної активності українців Румунії є участь в акціях, присвячених пам'яті жертв Голодомору 1932–1933 рр. в Україні, які відбуваються в усіх регіонах Румунії, відзначення Дня Державного прапора та Дня Незалежності України, Національного дня Румунії, Дня Армії Румунії. Традиційними в українських громадах стали заходи з нагоди Міжнародного дня письменників, Міжнародного дня пам'яток і визначних місць, Міжнародного дня книги та авторського права, Міжнародного жіночого дня, Міжнародного дня прав людини, Всесвітнього дня біженців, Дня захисту дітей, Дня Європи, Дня української культури, Дня національних меншин, Національного дня читання, Дня українського театру, Всесвітнього дня вишиванки тощо. Активну участь філії СУР беруть у вивченні історії населених пунктів, де мешкають українці, відзначенні їх ювілеїв. Наприклад, минулого року село Рогожешті за підтримки філії Ботошані Союзу та представників місцевої громади стало об'єктом дослідження для студентів факультету літератури з Бухаресту, які вивчали українську історію, культуру та місцеві традиції з метою зберегти та популяризувати етнічну ідентичність українських мешканців Рогожешті (СУР, 2023, лютий 24). Турбуючись про

зростання духовності українців, керівництво Союзу у своїй роботі велику увагу приділяє діяльності церков, відновленню богослужіння українською мовою у православних храмах, святкуванню релігійних свят, відзначенню ювілеїв і вшануванню пам'яті відомих релігійних діячів.

Незважаючи на різнопланову й багатогранну діяльність Союзу у попередній період, у пресі, на зібраннях організації неодноразово лунала критика на адресу керівництва СУР, вказувалося на численні проблеми, недостатню роботу місцевих організацій, слабкий зв'язок між проводом і українською громадою (Волощук, 2016: 56). Керівництво СУР на чолі з М.-М. Петрецьким, виконуючи Статутні зобов'язання перед українською общиною, намагається не оминати увагою існуючі проблеми. Важливе значення мали ініційовані депутатом від української громади поправки до Закону про Державний бюджет Румунії на 2023 р., затверджений Парламентом Румунії у грудні 2022 р., щодо виділення коштів на різні проекти, зокрема, ремонт та модернізацію храмів, доріг, будівель у місцях компактного проживання українців (Український вісник, 2023, 1-2: 2). Систематичними стали робочі поїздки до повітів Румунії. Предметом уваги М.-М. Петрецького впродовж 2022-2023 рр. є такі гострі питання, як проблеми людей з обмеженими можливостями, брак сімейних лікарів у невеликих або віддалених населених пунктах, відсутність вакцин у сімейних лікарів і аптеках деяких населених пунктів, упровадження інтегрованої системи сортування сміття, порядок відшкодування транспортних витрат для учнів, брак дров для опалення взимку в деяких населених пунктах, протипожежні заходи в населених пунктах дельти Дунаю тощо. Особливу увагу голова СУР приділив участі українців Румунії в останньому етапі Перепису населення та житла. Союз нагадав українцям про важливість декларування своєї національної, мовної та релігійної приналежності, адже це матиме вирішальний вплив на громаду з точки зору засад державної політики, і закликав виражати свою ідентичність (СУР, 2022, червень 21).

Висновки. В умовах повномасштабної російської агресії в Україну пріоритетним напрямом діяльності Союзу українців Румунії стала допомога Україні й громадянам України, які залишилися в Україні або вирішили шукати притулку в інших країнах. У тісній співпраці з Румунською державою, разом з усіма повітовими філіями та місцевими організаціями Союз на сучасному етапі здійснює свою роботу за такими напрямками: надання консультаційної допомоги, юридичний, психологічний та перекладацький супровід, пошук житла, гуманітарна допомога для українських біженців у Румунії, збір і транспортування гуманітарних вантажів в Україну, сприяння продовження освіти учнями і студентами з України, їх інтеграції в громади чи шкільні заклади, адаптації до системи освіти Румунії, культурні й спортивні заходи тощо. Також важливе значення має депутатська діяльність очільника Союзу М.-М. Петрецького, співпраця з органами місцевої і вищої влади. Крім цього, СУР продовжує виконувати свої статутні зобов'язання з метою захисту і збереження етнічної, мовної, культурної та релігійної самобутності етнічних українців, відродження й формування національної свідомості, захисту індивідуальних і колективних прав членів організації та зміцнення румунсько-українського співробітництва. Про це свідчить величезна кількість заходів, спрямованих на підтримку й розвиток українських закладів освіти у Румунії, збереження й розвиток української мови, вдосконалення якості й умов навчання рідною мовою, підтримання зацікавленості громади українською історією, літературою і поезією, вшанування пам'яті відомих історичних діячів, письменників і поетів, митців, діячів культури, відкриття пам'ятників, музеїв, меморіальних дошок. Традиційно філії СУР проводять значну культурно-просвітницьку роботу, продовжують активно співпрацювати з навчальними закладами Румунії і України, сприяють зміцненню румунсько-українських економічних відносин, поглибленню транскордонного співробітництва. Сприяє консолідації української громади і підвищенню національної самосвідомості етнічних українців Румунії видавнича діяльність Союзу.

ДЖЕРЕЛА І ЛІТЕРАТУРА

Бідзіля Ю. Українська преса Румунії: суспільно-історичні умови, проблеми та перспективи. *Науковий вісник Ужгородського університету: серія: Філологія*. 2019. № 1(41). С. 157-166. DOI: 10.24144/2663-6840/2019

Всебічна допомога Союзу українців Румунії українським біженцям на території Румунії. *Український вісник*. 2022. № 13-14. URL: <http://surl.li/hc9ab>

Волощук Ю. І. Демократичність як основний принцип роботи з'їздів Союзу українців Румунії. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 22. Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін. Збірник наукових праць*. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2016. № 19. С. 53-59.

Генератори для критичної інфраструктури. *Голос України*. 22 листопада. 2022. URL: <http://www.golos.com.ua/article/366302>

Зусилля задля вирішення проблем територіальних громад. *Український вісник*. 2023. №1-2. URL: <http://surl.li/hcptr>

Мартіняк Д. П'ятирічна дружба пов'язує педагогічні коледжі Сучави та Чернівців. *Український вісник*. 2023. №1-2. URL: <http://surl.li/hcptr>

МІОК і Союз українців Румунії підписали угоду про партнерство. *Укрінформ*. 16 листопада. 2022. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/3615652-miok-i-souz-ukrainciv-rumunii-pidpisali-ugodu-pro-partnerstvo.html>.

«Рік війни в Україні: початки, еволюція та перспективи». *Вільне слово*. 2023. С. 5-6. URL: <http://surl.li/hcptx>

Союз українців Румунії (СУР). URL: <https://uur.ro/?lang=uk>

СУР Звіт про діяльність Союзу українців Румунії щодо допомоги українським біженцям на території Румунії від початку російсько-української війни. 2022. URL: <http://surl.li/hc9ug>

СУР створив фонд допомоги українцям, які потерпають від війни. *Український вісник*. 2022. № 5-6. URL: <http://surl.li/hc9ri>

Управління освіти Чернівецької міської ради. Транскордонний круглий стіл «На межі світів, мов, культур: Ольга Кобилянська і рідна мова». 23 лютого. 2023. URL: <https://osvita.cv.ua/2023/02/page/4/>

Чернівецька торгово-промислова палата. Чернівецька ТПП та Союз українців Румунії організували в Чернівцях зустріч представників ділових кіл Румунії та України. 17 березня. 2023. URL: <https://chcci.org.ua/2023/03/17/chernivetska-tp3-ta-soiuz-ukraintsiv-rumunii->

Штірбець Х. Культурний захід, проведений Бухарестською філією СУРу. *Український вісник*. 2023. № 3-4. URL: <https://uur.ro/%d1%83%d0%ba%d1%80%d0%b0%d1%97%d0>

Agencia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă. Situația încadrării pe piața muncii a cetățenilor ucraïneni, prin intermediul ANOFM. Aprilie 5. 2023. URL: <https://www.anofm.ro/?input1=%D>

Guvernul României. Premierul Nicolae-Ionel Ciucă: În România, la fel ca în Uniunea Europeană, diversitatea culturală și identitară a minorităților naționale unește societatea și îmbogățește patrimoniul național. Martie 13. 2023. URL: <https://gov.ro/ro/stiri/intrevederea-premierului-nicolae-ionel-ciuca-cu-grupul-parlamentar-al-minoritatilor-nationale&page=13>

Inspectoratul General pentru Imigrări. Sute de permise de ședere pentru beneficiarii protecției temporare emise de polițiștii de imigrări în ultimele 24 de ore. Martie 28. 2023. URL: <https://igi.mai.gov.ro/sute-de-permise-de-sedere-pentru-beneficiarii-protectiei-temporare-emis>

Institutul Național de Statistică din România. Rezultatele finale ale Recensământului din 2011: Tab 8. Populația stabilă după etnie – județe, municipii, orașe, comune. URL: <https://www.recensamantromania.ro/rpl-2011/rezultate-2011/>

Scientific Bulletin of the Izmil State University of Humanities.
Section Historical Sciences. Issue 61.

Ministerul dezvoltării, lucrărilor publice și administrației România. Programul Interreg NEXT VI-A România-Ucraina / 2021-2027. URL: <https://www.mdlpa.ro/pages/programulroukr20212027>.

Parlamentul a adoptat o declarație prin care condamnă agresiunea Federației Ruse asupra Ucrainei. NotNews.ro. Februarie 28. 2022. URL: <https://www.hotnews.ro/stiri-politic-25398892-parlamentul->

Portal legislativ. Declarație politică nr. 3 din 23 noiembrie 2022 referitoare la comemorarea foametei deliberate din anii 1932-1933 din Ucraina, Holodomor. Noiembrie 23. 2022. URL: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/261668>).

Rezultate provizorii ale Recensământului. România a pierdut 1,1 milioane de locuitori, mulți din București. Adeverul. Decembrie 30. 2022. URL: <https://adevarul.ro/stiri-interne/societate/rezultate-provizorii-ale-recensamantului-romania-2231340.html>

REFERENCES

Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă. Situația încadrării pe piața muncii a cetățenilor ucraineni, prin intermediul ANOFM. (2023). Aprilie 5. [in Romanian]. URL: <https://www.anofm.ro/?input1=%D>

Bidzilia Yu. (2019). Ukrainska presa Rumunii: suspilno-istorychni umovy, problemy ta perspektyvy [The Ukrainian press of Romania: socio-historical conditions, problems and prospects]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu: seriia: Filolohiia* [Scientific bulletin of Uzhhorod University: series: Philology]. № 1 (41). P. 157-166. [in Ukrainian]. DOI: 10.24144/2663-6840/2019

Chernivetska torhovo-promyslova palata. (2023). [Chernivtsi Chamber of Commerce and Industry]. Chernivetska TPP ta Soiuz ukraintsiv Rumunii orhanizuvaly v Chernivtsiakh zustrich predstavnykh kil Rumunii ta Ukrainy [Chernivtsi Chamber of Commerce and Industry and the Union of Ukrainians of Romania organized a meeting of representatives of the business circles of Romania and Ukraine in Chernivtsi]. 17 bereznia. [in Ukrainian]. URL: <https://chcci.org.ua/2023/03/17/chernivetska-tpp-ta-soiuz-ukraintsiv-rumunii->

Guvernul României. Premierul Nicolae-Ionel Ciucă: În România, la fel ca în Uniunea Europeană, diversitatea culturală și identitară a minorităților naționale unește societatea și îmbogățește patrimoniul național. (2023). Martie 13. [in Romanian]. URL: <https://gov.ro/ro/stiri/intrevederea-premierului-nicolae-ionel-ciuca-cu-grupul-parlamentar-al-minoritatilor-nationale&page=13>

Heneratory dlia krytychnoi infrastruktury (2022). [Generators for critical infrastructure]. *Holos Ukrainy* [Voice of Ukraine]. 22 lystopada. [in Ukrainian]. URL: <http://www.golos.com.ua/article/366302>

Inspectoratul General pentru Imigrări. Sute de permise de ședere pentru beneficiarii protecției temporare emise de polițiștii de imigrări în ultimele 24 de ore. (2023). Martie 28. [in Romanian]. URL: <https://igi.mai.gov.ro/sute-de-permise-de-sedere-pentru-beneficiarii-protectiei-temporare-emis>

Institutul Național de Statistică din România. Rezultatele finale ale Recensământului din 2011: Tab 8. Populația stabilă după etnie – județe, municipii, orașe, comune. [in Romanian]. URL: <https://www.recensamantromania.ro/rpl-2011/rezultate-2011/>

Martiniak D. (2023). Piatyrichna druzhba poviazuie pedahohichni koledzhi Suchavy ta Chernivtsiv [A five-year friendship links the pedagogical colleges of Suceava and Chernivtsi]. *Ukrainskyi visnyk* [Ukrainian Herald]. №1-2. [in Ukrainian]. URL: <http://surl.li/hcptr>

MIOK i Soiuz ukraintsiv Rumunii pidpysaly uhodu pro partnerstvo. Ukrinform. (2022). [MIOK and the Union of Ukrainians of Romania signed a partnership agreement.]. 16 lystopada. [in Ukrainian]. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/3615652-miok-i-souz-ukrainciv-rumunii-pidpisali-ugodu-pro-partnerstvo.html>

Parlamentul a adoptat o declarație prin care condamnă agresiunea Federației Ruse asupra Ucrainei. NotNews.ro. (2022). Februarie 28. [in Romanian]. URL: <https://www.hotnews.ro/stiri-politic-25398892-parlamentul->

Rezultate provizorii ale Recensământului. România a pierdut 1,1 milioane de locuitori, mulți din București. Adeverul. (2022). Decembrie 30. [in Romanian]. URL: <https://adevarul.ro/stiri-interne/societate/rezultate-provizorii-ale-recensamantului-romania-2231340.html>

«Rik viiny v Ukraini: pochatky, evoliutsiia ta perspektyvy». (2023). [«The year of war in Ukraine: beginnings, evolution and prospects»]. *Vilne slovo* [Free speech]. P. 5-6. [in Ukrainian]. URL: <http://surl.li/hcpx>

Shtirbets Kh. (2023). Kulturnyi zakhid, provedenyi Bukharestskoiu filiiieu SURu [Cultural event held by the Bucharest branch of SUR]. *Ukrainskyi visnyk* [Ukrainian Herald]. 2023. № 3-4. [in Ukrainian]. URL: <https://uur.ro/%d1%83%d0%ba%d1%80%d0%b0%d1%97%d0>

Soiuz ukraintsiv Rumunii (SUR) [Union of Ukrainians of Romania (SUR)]. [in Ukrainian]. URL: <https://uur.ro/?lang=uk>

SUR stvoryv fond dopomohy ukraintsiam, yaki poterpaiut vid viiny. (2022). [SUR created a fund to help Ukrainians suffering from the war]. *Ukrainskyi visnyk* [Ukrainian Herald]. № 5-6. [in Ukrainian]. URL: <http://surl.li/hcpri>

SUR Zvit pro diialnist Soiuzu ukraintsiv Rumunii shchodo dopomohy ukrainskym bizhentsiam na terytorii Rumunii vid pochatku rosiisko-ukrainskoi viiny. (2022). [SUR Report on the activities of the Union of Ukrainians in Romania regarding assistance to Ukrainian refugees on the territory of Romania since the beginning of the Russian-Ukrainian war]. [in Ukrainian]. URL: <http://surl.li/hcpug>

Upravlinnia osvity Chernivetskoi miskoi rady. (2023). [Department of Education of Chernivtsi City Council]. *Transkordonnyi kruhlyi stil «Na mezhi svitiv, mov, kultur: Olha Kobylanska i ridna mova»* [Cross-border round table «On the border of worlds, languages, cultures: Olga Kobylanska and native language»]. 23 liutoho. [in Ukrainian]. URL: <https://osvita.cv.ua/2023/02/page/4/>

Voloshchuk Yu. I. (2016). Demokratychnist yak osnovnyi pryntsyyp roboty zizdiv Soiuzu ukraintsiv Rumunii [Democracy as the main principle of work of congresses of the Union of Ukrainians of Romania]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Serii 22. Politychni nauky ta metodyka vykladannia sotsialno-politychnykh dystsyplin. Zbirnyk naukovykh prats* [Scientific journal of the National Pedagogical University named after M. P. Drahomanov. Series 22. Political science and teaching methods of socio-political disciplines. Collection of scientific works]. Kyiv: Vyd-vo NPU imeni M.P. Drahomanova. № 19. P. 53-59. [in Ukrainian].

Vsebichna dopomoha Soiuzu ukraintsiv Rumunii ukrainskym bizhentsiam na terytorii Rumunii. (2022). [Comprehensive assistance of the Union of Ukrainians of Romania to Ukrainian refugees on the territory of Romania]. *Ukrainskyi visnyk* [Ukrainian Herald]. № 13-14. [in Ukrainian]. URL: <http://surl.li/hcqab>

Zusyillia zadlia vyryshennia problem terytorialnykh hromad. (2023). [Efforts to solve the problems of territorial communities]. *Ukrainskyi visnyk* [Ukrainian Herald]. №1-2. [in Ukrainian]. URL: <http://surl.li/hcptr>

Ministerul dezvoltării, lucrărilor publice și administrației România. Programul Interreg NEXT VI-A România-Ucraina / 2021-2027. [in Romanian]. URL: <https://www.mdlpa.ro/pages/programulroukr20212027>.

Portal legislativ. (2022). Declarație politică nr. 3 din 23 noiembrie 2022 referitoare la comemorarea foametei deliberate din anii 1932-1933 din Ucraina, Holodomor. Noiembrie 23. [in Romanian]. URL: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliuDocument/261668>.

АНОТАЦІЯ

В умовах повномасштабної російсько-української війни перед Україною надзвичайно гостро постало питання збереження власної національної ідентичності, пошуку шляхів інтеграції українського суспільства, протистояння російській військовій агресії та інформаційній війні. Важливу роль у цих процесах відіграє світове українство, згуртування якого є запорукою подальшої консолідації української нації, розбудови української державності та ефективної протидії антиукраїнській пропаганді, що лунає з боку Російської Федерації. Особливу роль у цих процесах відіграє українська діаспора в Румунії, зокрема громадська організація Союз українців Румунії (СУР). Дослідження присвячено аналізу діяльності СУРу в контексті повномасштабної російсько-української війни. Пріоритетним завданням діяльності Союзу в сучасних умовах стала допомога Україні й громадянам України, які залишилися в Україні або вирішили шукати притулку в інших країнах. У тісній співпраці з Румунською державою, разом з усіма повітовими філіями та місцевими організаціями СУР здійснює свою роботу за такими напрямками: надання консультаційної допомоги, юридичний, психологічний та перекладацький супровід, пошук житла, гуманітарна допомога для українських біженців у Румунії, збір і транспортування гуманітарних вантажів в Україну, сприяння продовження освіти учнями і студентами з України, їх інтеграції в громади чи шкільні заклади, адаптації до системи освіти Румунії, культурні й спортивні заходи. Крім цього, Союз продовжує виконувати свої статутні зобов'язання з метою захисту і збереження етнічної, мовної, культурної та релігійної самобутності етнічних українців, відродження і формування національної свідомості, захисту індивідуальних і колективних прав членів організації та зміцнення румунсько-українського співробітництва.

Ключові слова: *Україна, Румунія, Союз українців Румунії, українська національна меншина, національна ідентичність, гуманітарна допомога.*